

På spill: Audun Mortensens nye bok ligner en roman.

Fra perm til perm

UKAS BOK

ELLEF PRESTSÆTER

Audun Mortensen fikk mye oppmerksomhet for debuten, diktsamlingen «alle forteller meg hvor bra jeg er i tilfelle jeg blir det». En vrimmel av popkulturelle fantasier, innbilte scenarioer og livsstiler framsto som et noe distraheret dannelsesdikt. Av alle litterære former er det diktet som forbindes med den mest intense konsentrasjon. Mortensen kunne imidlertid berolige leseren med kommentarer som «jeg brukte 20 minutter på dette diktet» (til gjengjeld syntes kritikkerne at boka var for lang).

Den vedvarende selvrealisering ble sist sett på *ginatricot.blogspot.com*, der Mortensen har dokumentert bruken av honoraret han fikk for debuten. Spørsmålet om hvor lenge han kan «leve på» boka handler selvsagt også om hvor lenge han kan generere ny oppmerksomhet rundt prosjektet.

Prosaen i årets utgivelse, «Roman», viser seg å besitte en egenart og blek glød: «Og dette er den eneste udødelighet du og jeg vil kunne dele, min Roman. Jeg tenker på urokser og engler, fargestoffer som aldri forsvinner, profetiske sonetter, kunstens tilfluktssted». Fortsettelsen er som å lese Øyvind Ådland: Den narrative flyten danner en stipla linje av perfeksjonerte setninger som ikke henger helt sammen.

Det er en desorienterende leseropplevelse som krever en konsentrasjon det er umulig å opprettholde gjennom romanens drøyt 300 sider. Før eller siden vil imidlertid leseren oppdage at samtlige setninger stammer fra Odd Bang-Hansens norske oversettelse av Nabokovs roman «Lolita» og at de for anledningen presenteres i omvendt rekkefølge. «Roman» er altså «Lolita» baklengs. Leser du for plottets skyld, bør du begynne bakfra. Det flyter bedre i denne kjøretretningen, men også her river og sliter boka i oppmerksomheten til leseren, som hele tida må scanne

VERSJONER: TV-skjermer viser Roman Polanski i en av hans egne filmer. Nå opptrer han også i Audun Mortensens roman. **FOTO: SEBASTIAN DERUNGS, REUTERS**

ROMAN

Audun Mortensen
Roman
Flamme Forlag 2010, 326 sider

sidene etter begynnelsen på neste helsetning.

Utover dette grepet har Mortensen gjort enkelte utskiftninger i Nabokovs roman. Lolita har blitt til gutten Roman Polanski, mens incestuøse Humbert Humbert har blitt til stemoren Sammy Sammy. Person-

lige pronomener er endret i overensstemmelse med kjønnskiftene, men ellers har Nabokov de fleste av sine ord i behold, slik at unggutten Roman kan tre inn i «brystenes knoppstadium» med en regulær menstruasjonsrytme. Akkurat som Lolita blir han gravid med Dick. Romankarakterene minner om de avkleddede utstillingsdukkene som Sammy og Roman ved en anledning betrakter i et butikkvindu. De framstår merkelig «kjønnsløse» uten klær, men kan til enhver tid utstyres med tveetydig definerende attributter. Sammy har adamseple og legger ut om «det kvinnelige elfenben», mens småguttene foretrekker skjort framfor slacks. Forskyvningene er komiske, men sørger også for at den mildt sagt ambivalente identifikasjonen Nabokov la

opp til mellom leseren og Humberts begjærlige og paranoide blikk effektivt kortslo.

Mortensens to grep i omskrivningen av «Lolita» har altså det til felles at de i all sin banale enkelhet leker med leserens oppmerksomhet. Når leseren først har oppdaget «Roman»s komposisjonsprinsipp, fordrer dessuten romanen en mer distansert oppmerksomhet, et konseptuelt blikk. Både tilegnelse av foreliggende materiale og outsourcing av det kreative håndarbeidet (i vinter annonserte Mortensen etter assistenter til arbeidet med romanen) er velprøvde strategier fra konseptkunsten som ble utviklet omtrent samtidig med, men fullstendig isolert fra, Nabokovs «Lolita». Hva er det mer

spesifikt som står på spill her?

Lolita er selvsagt ikke en hvilken som helst roman, og Polanski er ikke en hvilken som helst Roman, men en filmskaper som stadig hjemføres av sin personlige, og altfor virkelige, Lolita-historie (den innrømte affæren med en 13 år gammel jente i 1977 fikk ham

” Romanen fordrer et konseptuelt blikk.

arrestert så sent som i fjor). Sammenfallet mellom roman og Roman slekter på det nabokovske viddet som kommer til uttrykk i «Lolita»s utallige ordspill, der det aldri er godt å si om vitsen er på virkelighetens eller fiksjonens bekostning. Er sammentreffet en tilfældighet eller konspirasjon? Et dunkelt tegn eller intetsigende babbel?

«Roman» har begrenset

interesse som en kritikk av litterær stil og originalitet, eller av Polanski for den saks skyld, selv om overgriperen i en vittig revansj blir til offer, en yngling i skjørt som voldtas ømt av stemor Sammy. Mortensens bok kan leses fra perm til perm, både forfra og bakfra, men til tross for dette sjeldne fortrinnet, er det som knutepunkt i en mer omsegripende vev av forbindelser at «Roman» framstår som mest interessant.

Jeg tenker ikke først og fremst på «Lolita» og Polanski, men Mortensens øvrige aktiviteter, som inkluderer blogging, stillingsannonser og ikke minst videoteasere for «Roman» på nettet. I denne sammenhengen framstår ikke boka som en utforskning av romanen som sådan, slik tittelen kan forlede oss til å tro. Kanskje dreier det seg heller om en anvendelse av romanformen og de spesifikke formene for oppmerksomhet som assosieres med sjangeren (forventning, projeksjon, begjær, innlevelse, frastøtelse, identifikasjon, osv.) i en videre utforskning av samtidas former for oppmerksomhet. Det er her man finner de tydeligste berøringspunktene mellom «Roman» og Mortensens første bok. Og det er her han kan sies å operere innenfor dagens «oppmerksomhetsøkonomi» på en bemerkelsesverdig produktiv måte.